

Na počátku padesátých let konfrontace s nacistickou minulostí v obou německých státech viditelně ochabuje. Místo toho hrají každodenní politické události v konfliktu mezi Východem a Západem a integrace obou německých států do dvou zneprátených bloků významnou roli. Zejména v západním Německu hledí politika i obyvatelstvo do budoucnosti a západoněmecká ekonomika prosperuje a blahobyt země roste jako nikdy předtím. Ačkoliv důsledky války jsou stále cítit, chtěli by mnozí udělat za historií tlustou čáru a zapomenout na léta nacistického režimu a jeho zločiny.

1948 převádí americká vojenská správa bavorským úřadům vlastnická práva týkající se areálu bývalého koncentračního tábora. Přibližně ve stejnou dobu začíná boj různých aktérů o další užívání tohoto areálu. Jak obec Flossenbuerg, okres Neustadt an der Waldnaab, tak i bavorský státní komisař pro rasové, náboženské a politické pronásledované požadují využití plochy pro osídlení. Nově získaný obytný prostor má především sloužit k ubytování četných osob vysídlených ze Slezska a bývalé Říšské župy Sudety, které přišly do Flossenbuergu ke konci války, popř. sem byly od roku 1947 umístěny k obhospodařování bývalého kamenolomu patřícího k bývalému koncentračnímu táboru. Všechny nepotřebné budovy mají být zbourány. Z počátku souhlasí orgány ale pouze s ubytováním těchto osob ve stávajících budovách koncentračního tábora.

Obec Flossenbuerg se v příštích několika letech drží svého záměru. Požaduje areál jako náhradu za škody, které obec díky koncentračnímu táboru utrpěla, a tím se pozvedne mezi oběti národního socialismu. Se zřízením čestného hřbitova roku 1957 bavorské ministerstvo financí podléhá tlaku ze strany obce. O rok později začíná výstavba domů pro vysídlené na místech bývalých baráků. Do roku 1963 bylo postaveno 69 domů s 138 byty. Zatímco tyto domy znamenají pro jejich budoucí obyvatele zvýšení jejich životní úrovně po deseti letech strádání a bydlení ve skromných poměrech, sotva někoho obtěžuje zničení pozůstatků koncentračního tábora. Konečná čára dotažená i ve stavební perspektivě.

Úkol

Najděte v areálu památníku koncentračního tábora Flossenbuerg místo, ze kterého je sídliště dobře vidět a dokumentujte jeho dnešní podobu. Jaký význam mělo toto místo v době koncentračního tábora? Do jaké míry se změnilo? Vyprávějte příběh tohoto místa a jeho změny. Porovnejte váš příběh s následujícím scénářem a vyprávějte, jak byste se vypořádali s dědictvím (pozůstalostmi) bývalého koncentračního tábora.

Scénář: Představte si, že jste v roce 1958. Spolková země Bavorsko rozhodla převést bývalý areál s vězeňskými bloky obci Flossenbuerg za účelem stavby domů. V kruhu bývalých vězňů a jejich rodin se zvedá protest proti tomuto rozhodnutí. Proto obdržíte úkol (zakázku) vyvinout koncept, který bere ohled na potřeby bývalých vězňů a jejich rodin a současně i potřeby budoucích majitelů domů a tyto i uvede do praxe. Co je pro vás při vypracování konceptu obzvlášť důležité? Jak by měla být rozhodnutí provedena?

Areál koncentračního tábora Flossenbürg, 1940, KZ-Památník Flossenbürg

Pohled na bývalý areál s vězeňskými bloky, 50. léta. Někdejší dřevěné bloky jsou od roku 1948 pryč, KZ-Památník Flossenbürg

Im Lager Flossenbürg können endlich Wohnungen gebaut werden

Das Landkreissiedlungswerk will noch heuer 20 Häuser mit zusammen 40 Wohnungen erstellen

Flossenbürg. — Zu der mit Spannung erwarteten öffentlichen Versammlung am Mittwoch im Saale des Gasthauses Plattenberg hatten sich zahlreiche Gemeindebürger, insbesondere aber viele Lager- und Barackenbewohner eingefunden. Neben diesen konnte Bürgermeister Högen auch Landrat Kreuzer, Reg.-Insp. Friedl, Kreisrat Beitel und den vollzählig erschienenen Gemeinderat begrüßen.

Einleitend sprach Bürgermeister Högen über die schon seit Kriegsende andauernden Bemühungen der Gemeinde und des Landratsamtes, die Ueberreste des ehemaligen KZ-Lagers einem dem Gemeinwohl dienenden Verwendungszweck zuzuführen. Was läge hier näher als das Gelände, das zum großen Teil durch Vorhandensein von Wasser-, Kanalisations-, Strom- und Straßenanschluß baureif ist, zu bebauen, um damit die immer noch vorhandenen zahlreichen Baracken und sonstigen Notunterkünfte nach und nach beseitigen zu können. Bürgermeister Högen kam nochmals auf die Schwierigkeiten zu sprechen, die es zu überwinden galt. Nachdem nun aber der Wirtschafts- und Flächennutzungsplan fertiggestellt ist und auf Grund dessen der Bayer. Staat zum Verkauf der nicht mehr benötigten Teilstücke bereit ist, steht einer Lagerauflösung nichts mehr im Wege.

Sodann ergriff Landrat Kreuzer das Wort und sagte, daß die Verwirklichung des Wohnungsbaus im Lager greifbar nahe gerückt sei. Sein Bestreben war es schon immer, im „Tal des Todes“ neben den Anlagen der Pietät auch Platz für die noch Lebenden zu schaffen, um damit den Hunderten von Heimatvertriebenen zu einem Heim zu verhelfen und damit eine Lösung des seit Jahren anstehenden Ge-

es gelungen, namhafte Beträge für die Lagerauflösung in Aussicht gestellt zu bekommen. Unter der Trägerschaft des Landkreissiedlungswerkes sollen in einem 1. Bauabschnitt auf dem Terrassengelände 10 Eigenheime mit je einer Einliegerwohnung errichtet werden. Ein weiterer Bauabschnitt mit der gleichen Anzahl von Häusern soll sich unmittelbar anschließen, so daß berechtigte Aussichten bestehen, in diesem Jahr 20 Häuser mit zusammen 40 Wohnungen zu bauen. Größter Wert wird auf die Eigentumsbildung gelegt und die zu errichtenden Eigenheime nach Bewährung restlos an die Siedler übereignet. Nach den staatlichen Bestimmungen haben allerdings nur heimatvertriebene Lagerbewohner die Möglichkeit, verbilligte Staatsdarlehen aus den bereitstehenden Sondermitteln zu erhalten. Alle Bauenden haben die Möglichkeit durch verstärkte Eigenleistung (Selbsthilfe) die Baukosten verbilligen zu helfen. Landrat Kreuzer legte den versammelten Interessenten nahe, von der Möglichkeit des Erwerbs eines Eigenheimes bzw. einer Einliegerwohnung Gebrauch zu machen und rief diesen ein herzliches „Glück auf“ zu.

Auch Reg.-Insp. Friedl sprach eingehend über die Probleme. Mit der Einreichung der

Anträge sei größte Eile geboten, da bereits im zeitigen Frühjahr mit dem Bauen begonnen werden solle. Ferner sprach er eingehend über die Finanzierung und die Ausführung der Bauvorhaben. Die Bauwilligen hätten die Möglichkeit, sich in einer Einzelberatung, die am Montag, den 27. 1. von 14 bis 18 Uhr im Rathaus abgehalten wird, die nötigen Auskünfte zu holen.

Im Verlaufe einer regen Diskussion sprachen sodann noch Kreisrat Beitel, Gemeinderat Blöderl und die Gemeindebürger Architekt Keller, Josef Schreier und Adolf Karpstein. Landrat Kreuzer nahm zu den gestellten Fragen einzeln Stellung und sagte u. a., daß das Lagerauflösungsprogramm auch in den kommenden Jahren fortgesetzt werden soll, um die 169 Familien mit 555 Personen, von denen alleine 109 Familien (364 Personen) in Baracken und Notunterkünften wohnen, restlos in familiengerechte Wohnungen unterzubringen.

Bürgermeister Högen dankte dem Landrat für die bisher gewährte Hilfe und bat ihn, seine in jahrelanger Praxis gemachte Erfahrung im Bauwesen zum Wohle Flossenbürgs und seiner Bevölkerung einzusetzen. In gleicher Weise dankte er auch Reg.-Insp. Friedl, den übrigen Rednern des Abends und nicht zuletzt der ganzen Versammlung, die mit einem unerwartet hohen Besuch ihr Interesse an diesen Problemen unter Beweis gestellt hat.

bb